

ÎN C H E I E R E

21 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând cererea depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Art-Ex Construct” cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Art-Ex Construct” împotriva Primarului General al mun. Chișinău, Primăriei mun. Chișinău și Agenției pentru Supraveghere Tehnică cu privire la constatarea existenței raportului juridic legal, având ca obiect executarea și finalizarea lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar, impunerea la tolerarea finalizării lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar, cu înlăturarea obstacolelor și eliminarea obstrucționărilor în calea finalizării construcției și a dării acesteia în exploatare în modul și condițiile prevăzute de lege,

c o n s t a t ă :

La 16 septembrie 2022, Societatea cu Răspundere Limitată „Art-Ex Construct” (în continuare SRL „Art-Ex Construct”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primarului General al mun. Chișinău, Primăriei mun. Chișinău și Agenției pentru Supraveghere Tehnică, prin care a solicitat constatarea existenței raportului juridic legal între ea și Primarul mun. Chișinău, Primăria mun. Chișinău și Agenția pentru Supraveghere Tehnică, având ca obiect executarea și finalizarea lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar situat în mun. XXXXXX, str. XXXXXX, cu regimul de înălțime D + P + 8E + M și impunerea pârâților la tolerarea finalizării lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar nominalizat, cu înlăturarea obstacolelor și eliminarea obstrucționărilor în calea finalizării construcției și a dării acesteia în exploatare, în modul și condițiile prevăzute de lege.

Prin încheierea din 07 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a respins ca neîntemeiată cererea SRL „Art-Ex Construct” privind emiterea

ordonanței provizorii, prin care să fie obligată Primăria mun. Chișinău, Primarul General al mun. Chișinău și Agenția pentru Supraveghere Tehnică să tolereze finalizarea lucrărilor de construcție de către SRL „Art-Ex Construct” a obiectivului imobiliar situat în mun. XXXXXX, str. XXXXXX, cu regimul de înălțime - D+P+8E+M, precum și să nu admită obstrucționarea finalizării construcției și dării ei în exploatare (f.d.116-119).

La 20 octombrie 2022, SRL „Art-Ex Construct” a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs împotriva încheierii din 07 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi decizii de admitere a cererii cu privire la emiterea ordonanței provizorii (f.d.123-125).

Iar, la 05 decembrie 2022, SRL „Art-Ex Construct” a depus cerere în temeiul art. 27 și 43 din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat strămutarea prezentei cauze la o altă instanță de judecată egală în grad.

În motivarea cererii, SRL „Art-Ex Construct” a invocat că în procedura Curții de Apel Chișinău se află spre examinare cauza civilă nr. 3r-564/22 (2-22136852-02-2r-08112022), la cererea sa de recurs cu privire la controlul legalității actelor administrative emise de către autoritatea publică a mun. Chișinău. Totodată, ținând cont de faptul că pe rolul Curții de Apel Chișinău, se află mai multe acțiuni în care SRL „Art-Ex Construct” are calitatea procesuală atât de apelant, cât și de intimat, există o bănuială rezonabilă precum că judecătorul raportor, la caz, precum și un alt complet de judecată, la fel, va emite o hotărâre în detrimentul reclamantului, pe motiv că această instanță, deja are o opinie formată pe marginea acestor circumstanțe.

Astfel, invocând dispozițiile art. 43 alin. (2) lit. f) și alin. (4) din Codul de procedură civilă, SRL „Art-Ex Construct” a conchis că sub aceste aspecte se evidențiază nepărtinirea tuturor judecătorilor, motiv pentru care cauza civilă enunțată trebuie să fie strămutată la o altă instanță de judecată de același nivel.

Examinând temeiurile invocate de SRL „Art-Ex Construct” în cererea privind strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad cu Curtea de Apel Chișinău, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată netemeinicia acestora și necesitatea respingerii cererii de strămutare a cauzei, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 191 alin. (4) Cod administrativ, curțile de apel soluționează și cererile de apel împotriva hotărârilor și recursurile împotriva încheierilor emise de judecătorii.

Din dispozițiile art.192 alin.(1) din Codul administrativ rezultă că, pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție se instituie complete și/sau colegii specializate de judecători.

Reieșind din prevederile art.193 alin.(2) din Codul administrativ, curțile de apel, atât ca instanță de fond, cât și ca instanță de apel sau recurs, soluționează acțiunile în contencios administrativ în complete formate din 3 judecători.

Totodată, conform art.35 din Legea nr.514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, fiecare curte de apel își exercită competența într-o circumscripție care cuprinde mai multe judecătoreii. Curțile de apel, judecătoreiile din circumscripția lor, localitatea lor de reședință sunt prevăzute la anexa nr. 3.

Din anexa nr.3 la Legea nr.514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, reiese că, circumscripția, în care își exercită competența Curtea de Apel Chișinău, include judecătoreiile: Chișinău, Orhei, Strășeni, Criuleni, Hîncești, Anenii Noi, Căușeni, Ungheni.

Conform art. 197 Cod administrativ, nimeni nu poate fi lipsit de dreptul judecării procesului de către instanța în a cărei competență este dată prin lege cauza, cu excepțiile expres stabilite de lege.

După cum rezultă din actele cauzei, SRL „Art-Ex Construct” a contestat cu recurs încheierea din 07 octombrie 2022 a Judecătoreii Chișinău, sediul Râșcani, care se află în raza de activitate a Curții de Apel Chișinău.

Astfel, cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Art-Ex Construct” împotriva Primarului General al mun. Chișinău, Primăriei mun. Chișinău și Agenției pentru Supraveghere Tehnică cu privire la constatarea existenței raportului juridic legal, având ca obiect executarea și finalizarea lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar, impunerea la tolerarea finalizării lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar, cu înlăturarea obstacolelor și eliminarea obstrucționărilor în calea finalizării construcției și a dării acesteia în exploatare în modul și condițiile prevăzute de lege, se află la examinare în ordine de recurs la Curtea de Apel Chișinău.

Se mai constată că SRL „Art-Ex Construct” a solicitat strămutarea cauzei de contencios administrativ la o altă instanță de judecată egală în grad, invocând drept temei existența pe rolul Curții de Apel Chișinău a mai multor acțiuni, în care SRL „Art-Ex Construct” are calitatea procesuală atât de apelant, cât și de intimat și există o bănuială rezonabilă precum că judecătorul raportor, sau un alt complet de judecată, la fel, va emite o hotărâre în detrimentul reclamantului, pe motiv că această instanță, deja are o opinie formată pe marginea acestor circumstanțe.

La acest segment, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze art. 198 Cod administrativ, care enumeră exhaustiv la alin. (3) temeiurile strămutării unei cauze în contencios administrativ de la o instanță la alta.

Astfel, conform acestei norme, instanța ierarhic superioară decide, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, strămutarea acțiunii în contencios administrativ la o altă instanță de judecată dacă instanța competentă nu poate adopta o hotărâre:

a) când, din motivul recuzării sau abținerii unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorilor devine imposibilă;

b) când, din cauza unor circumstanțe excepționale, nu poate funcționa o perioadă îndelungată.

Corespunzător, din conținutul art. 198 alin. (3) Cod administrativ rezultă că în materia acțiunilor în contencios administrativ, spre deosebire de materia acțiunilor civile, legiuitorul nu a prevăzut dreptul instanței ierarhic superioare de a strămuta o cauză aflată în procedura instanței ierarhic inferioare din motiv că ar exista

bănuiești că nepărtinirea judecătorilor ar putea fi știrbită de circumstanțele cauzei sau de calitatea participanților la proces, adică motivul stipulat de art. 43 alin. (2) lit. f) din Codul de procedură civilă și invocat de SRL „Art-Ex Construct” în cererea privind strămutarea cauzei la altă instanță de judecată egală în grad.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că argumentele invocate în cererea cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată de același grad în temeiul prevederilor art. 43 alin. (2) lit. f) din Codul de procedură civilă nu pot fi reținute. Or, la 01 aprilie 2019, a intrat în vigoare Codul administrativ, aprobat prin Legea nr. 116 din data de 19 iulie 2018, și începând cu această dată se aplică imediat noile reglementări procedurale.

Mai mult, legiuitorul, la art. 198 alin. (3) Cod administrativ, a prevăzut exhaustiv circumstanțele care pot servi drept temei pentru strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad, iar printre acestea nu se regăsește și cel care ar încadra argumentele invocate de către SRL „Art-Ex Construct” în cererea cu privire la strămutarea cauzei de contencios administrativ la o altă instanță de același grad.

De altfel, din sensul logico-juridic al art.198 alin.(3) din Codul administrativ, rezultă că cauza poate fi strămutată la o altă instanță de judecată egală în grad doar în cazul în care, din motivul intervenirii unor circumstanțe întemeiate, a devenit imposibilă formarea unui complet de judecată.

În condițiile speței, nu s-au stabilit circumstanțe ce ar face imposibilă substituirea judecătorilor Curții de Apel Chișinău și formarea unui complet de judecată, care să examineze în ordine de recurs cauza de contencios administrativ respectivă.

Mai mult, aplicarea acestor temeiuri nu poate fi modelată ca un mijloc flexibil din partea participanților la proces, de dezinvestire a instanței judecătorești și/sau a judecătorului competent pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ, fapt ce ar putea genera judecarea cauzei de către un tribunal ilegal constituit.

Distinct, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit art.37 din Codul administrativ, la înfăptuirea controlului judecătoresc asupra activității administrative, instanțele de judecată competente și judecătorii competenți sunt independenți și se supun numai legii. Orice imixtiune în activitatea de judecată este inadmisibilă și atrage răspunderea prevăzută de lege.

La argumentul SRL „Art-Ex Construct” precum că pe rolul Curții de Apel Chișinău, se află mai multe acțiuni în care SRL „Art-Ex Construct” are calitatea procesuală atât de apelant, cât și de intimat și există o bănuială rezonabilă precum că judecătorul raportor, la caz, precum și un alt complet de judecată, la fel, va emite o hotărâre în detrimentul reclamantului, pe motiv că această instanță, deja are o opinie formată pe marginea acestor circumstanțe, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că conform art.1 alin.(1)-(4) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul

judecătorului, puterea judecătorească se exercită numai prin instanță judecătorească în persoana judecătorului, unicul purtător al acestei puteri. Judecătorul este persoana investită constituțional cu atribuții de înlăptuire a justiției, pe care le execută în baza legii. Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii. Judecătorii iau decizii în mod independent și imparțial și acționează fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, inclusiv judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale a judecătorului.

Potrivit Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001, (adoptat de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției, revizuit la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme ținută la Palatul Păcii, Haga, 25-26 noiembrie 2002), prin independența judecătorului - se înțelege inclusiv independența individuală și instituțională, care presupune printre altele că judecătorii sunt independenți unii față de ceilalți. Nici o organizare ierarhică a justiției și nici o diferență de grad sau rang nu poate afecta în vreun mod dreptul unui judecător de a pronunța hotărâri în mod liber, fără a fi influențat de considerații sau influențe extrinseci.

Judecătorul trebuie să își exercite funcția judiciară în mod independent, pe baza propriei aprecieri a faptelor și în concordanță cu spiritul legii, fără influențe externe, sugestii, presiuni, amenințări și fără vreun amestec, direct sau indirect, indiferent de la cine ar proveni și sub ce motiv.

La acest capitol urmează a se reitera și opinia Comisiei de la Veneția, expusă în *Amicus Curiae* pentru Curtea Constituțională privind răspunderea penală a judecătorilor, adoptată la cea de-a 110-a Sesiune Plenară (Veneția, 10-11 martie 2017), prin care s-a accentuat că, un judecător este liber să își expună opinia, să stabilească faptele și să aplice legea în toate problemele conform propriei sale convingeri și nu este obligat să se justifice în fața nimănui, nici chiar în fața altor judecători și/sau președintele instanței, pentru modul în care a înțeles legea și a stabilit faptele.

De altfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, în vederea asigurării dreptului participanților la proces la o instanță de judecată imparțială în materia acțiunilor în contencios administrativ, garantat de art. 6 §1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, legiuitorul a prevăzut la art. 202 Cod administrativ dreptul participanților la proces de a înainta cerere de recuzare în baza temeiurilor prevăzute la art. 49 și 50 din același cod.

Respectiv, numai în situația când din motivul recuzării mai multor judecători ai Curții de Apel Chișinău, substituirea cărora ar deveni imposibilă, instanța ierarhic superioară ar avea dreptul să strămute prezenta cauză la o altă instanță de judecată egală în grad, situație ce în prezent nu se atestă.

Distinct de aceste constatări și din considerentul că un prim aspect al procesului echitabil este înlăptuirea justiției de către „*un tribunal investit de lege*”, adică în primul rând având competență clar stabilită de legea națională, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului

civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea depusă de către SRL „Art-Ex Construct” cu privire la strămutarea cauzei de contencios administrativ la o altă instanță de judecată egală în grad.

Conform art. 191 alin. (4), 198 alin. (3) și 230 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge cererea depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Art-Ex Construct” cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad.

Cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Art-Ex Construct” împotriva Primarului General al mun. Chișinău, Primăriei mun. Chișinău și Agenției pentru Supraveghere Tehnică cu privire la constatarea existenței raportului juridic legal, având ca obiect executarea și finalizarea lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar, impunerea la tolerarea finalizării lucrărilor de construcție a obiectivului imobiliar, cu înlăturarea obstacolelor și eliminarea obstrucționărilor în calea finalizării construcției și a dării acesteia în exploatare în modul și condițiile prevăzute de lege, se restituie Curții de Apel Chișinău, care este competentă să examineze în ordine de recurs prezenta acțiune.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan